

Het diepe aardwarmteproject van VITO

Waar staan we nu?
Wat zijn de volgende stappen?

Ben Laenen, Stijn Janssen

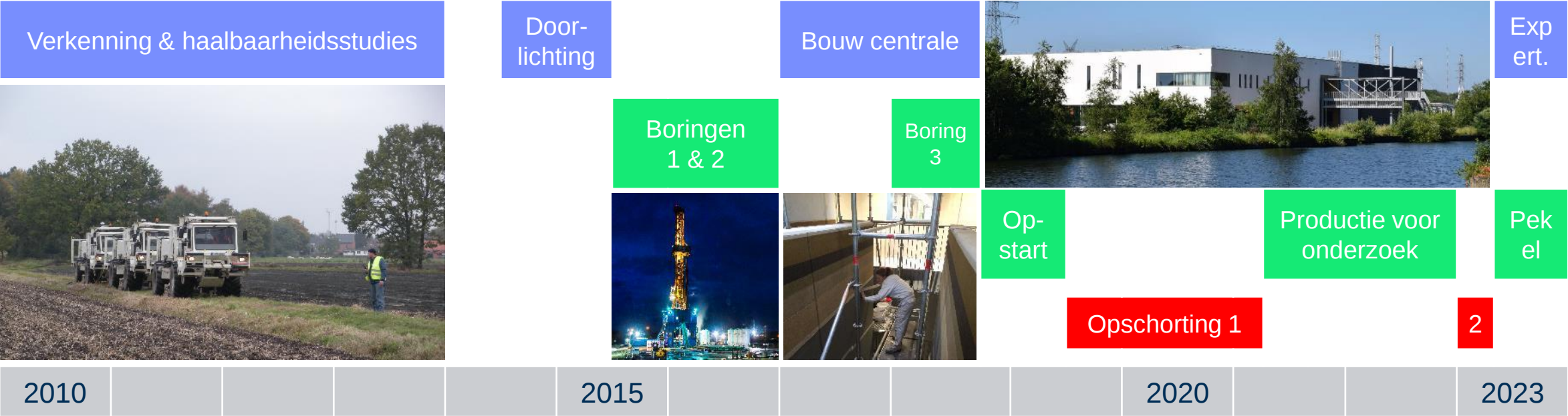

Ambities van het VITO Aardwarmteproject

Onderzoek van de rol van diepe aardwarmte in de energietransitie

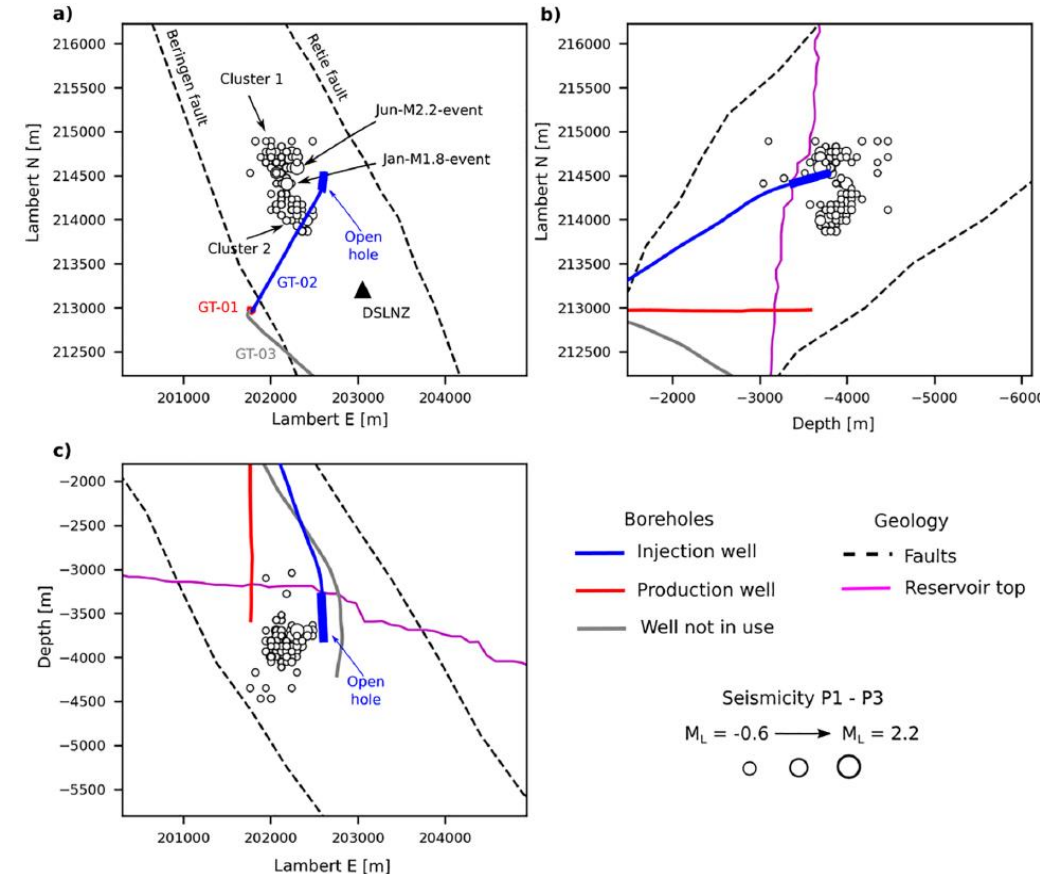
- ONDERZOEK
  - Hoeveel en welke warmte heeft de Kempen?
  - Hoe kunnen we die benutten?
  - Wat moeten we daarvoor nog te weten komen?
  - Hoe kan ons onderzoeksproject aardwarmtewinning in heel Europa en zelfs daarbuiten vooruithelpen?
- WARMTELEVERING
  - Aan de onderzoekscampus van VITO en SCK.CEN in Mol
  - Aan nieuwe warmtenetten in Dessel en Mol
- VERDUURZAMEN
  - Aardwarmte als duurzame energiebron
  - Ook sociale duurzaamheid is belangrijk
- IMPACT
  - Voor de industrie: ondersteunen van aardwarmteprojecten zoals bij Janssen Pharmaceutica
  - Voor het beleid: op wetenschap gebaseerde beleidsondersteuning
  - Voor het onderwijs: informeren en opzetten van STEM- en doctoraatsprogramma
  - Voor de maatschappij: creëren van momentum voor diepe aardwarmte

Tijdslijn van het project tot nu toe

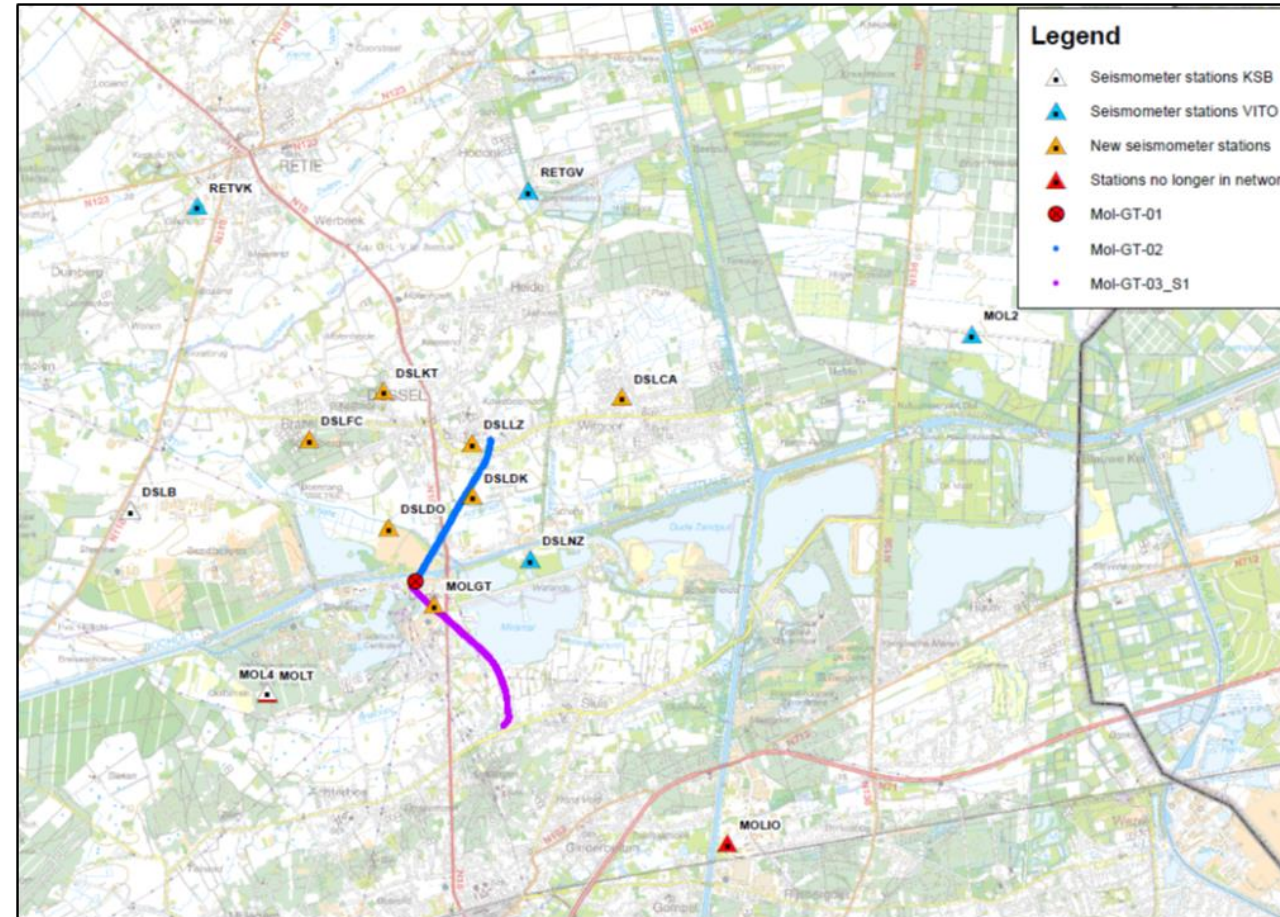
Resultaten eerste studie aardbevingen

- 266 bevingen gedetecteerd
  - M_L tussen -1.0 en 2.2
- NNW-ZZO oplijning volgens spanningsrichting
- Op het niveau van de kalksteenlaag
- Locatie ten westen van het injectiepunt
- Onzekerheid over exacte locatie
- Durk voornaamste drijvende factor maar
  - Geen bevingen in onmiddellijke omgeving injectieput
  - Overlappende bevingen
  - Bevingen na stopzetten van de productie
- Aanbevelingen
  - Verlagen injectiedruk
  - Aanpassing meetnetwerk

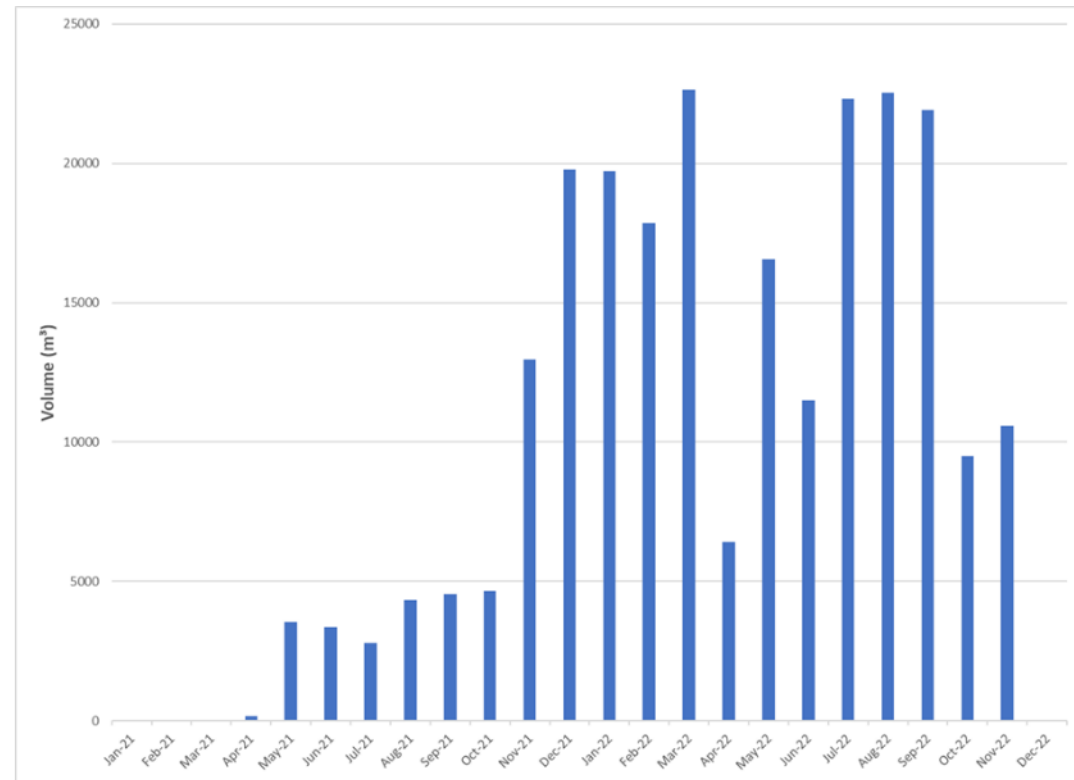
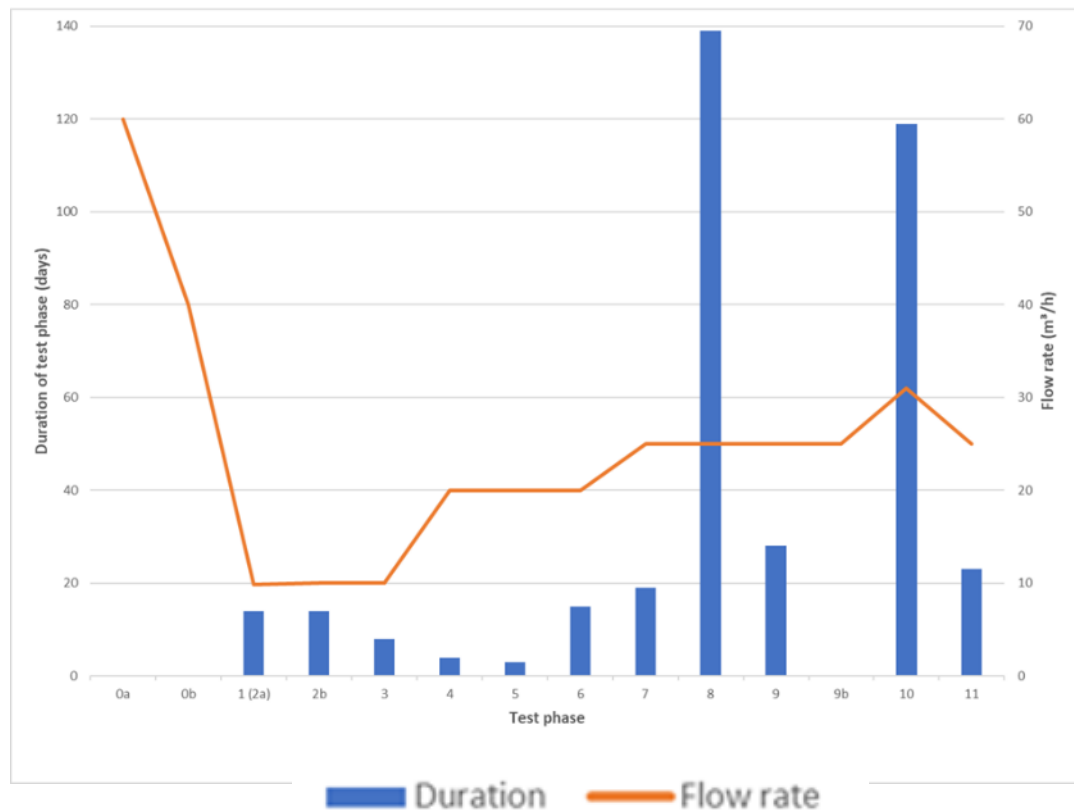

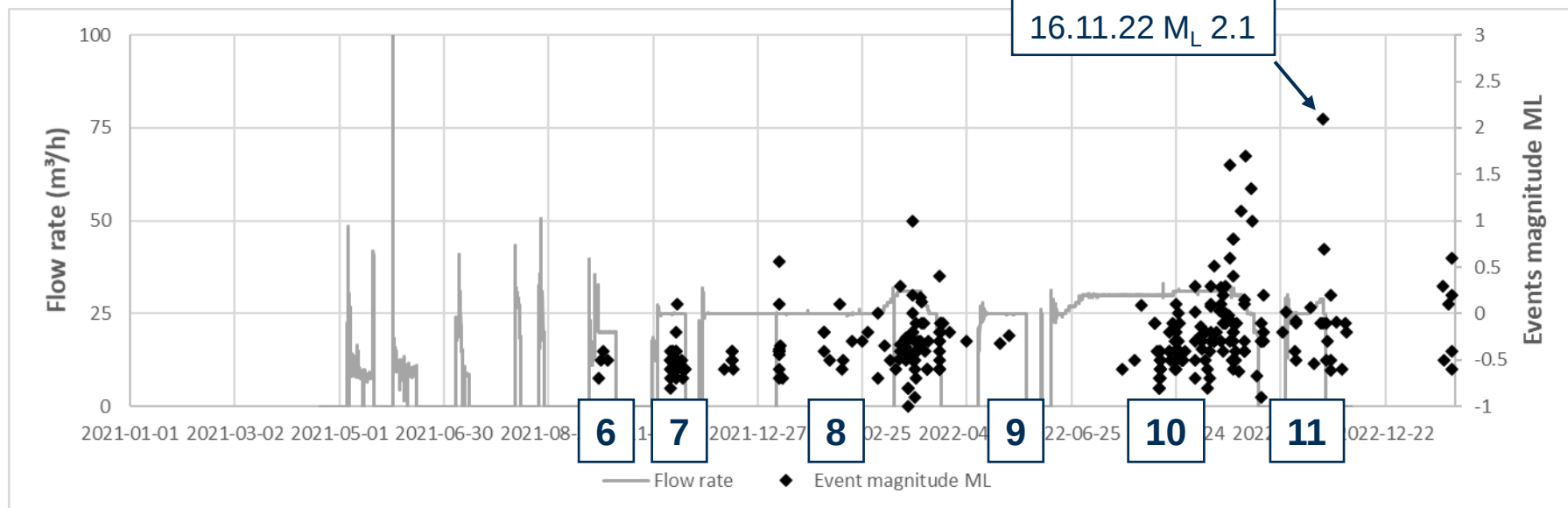
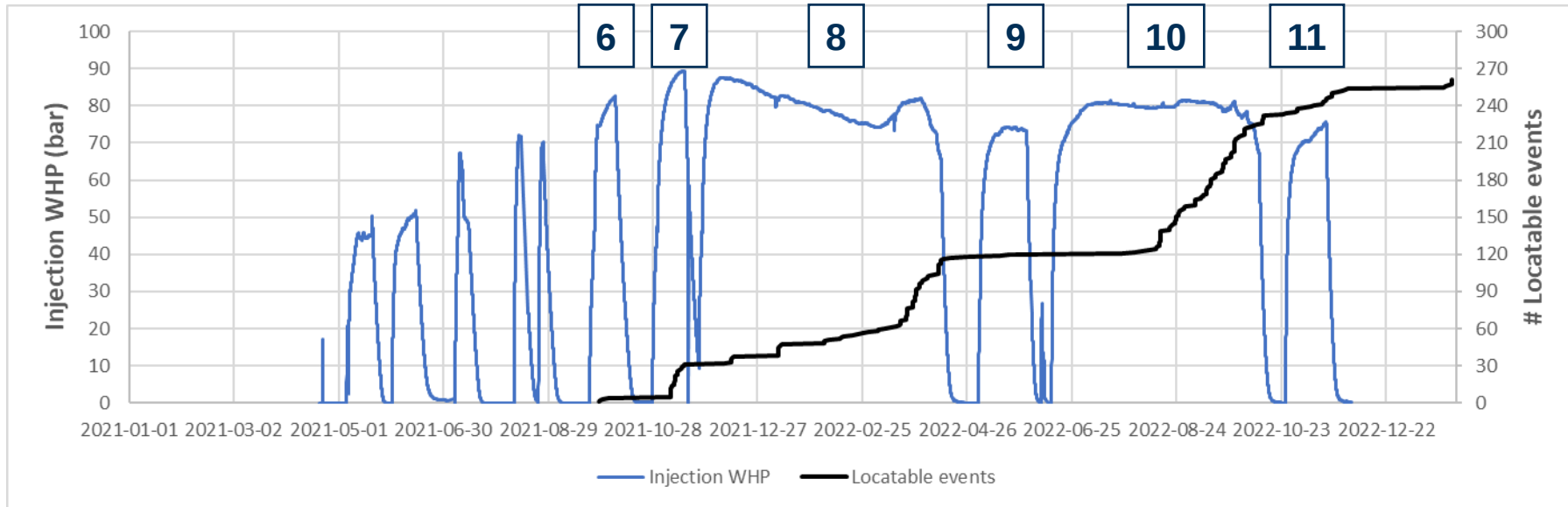
- vito.be**

Start-up #2 April 2021 – November 2022

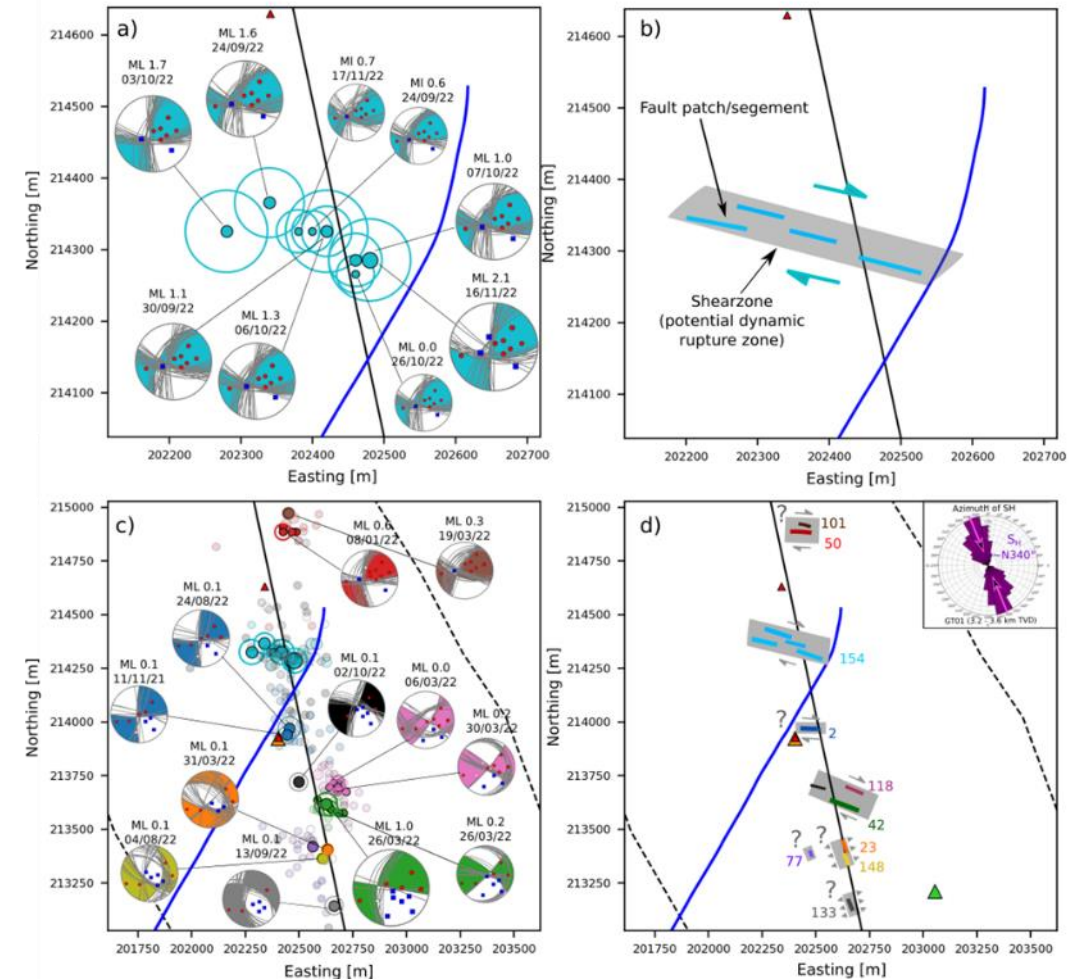

Start-up #2 April 2021 – November 2022

Inzichten na eerste en tweede studie aardbevingen

- Bevestiging bevindingen 2018 – 2019
- Druk is voornaamste drijvende factor
- NNW-ZZO oplijning parallel aan de horizontale hoofdspanning
- Bronmechanismen in combinatie met locaties wijzen op strike-slip beweging langs OW tot WNW-OZO georiënteerde breukvlakken
- Events met $M_L > 1$ vallen in dezelfde breukzone, maar dieper dan het reservoir
- Noordelijke en zuidelijke cluster met andere oriëntatie

Waar staan we op technisch vlak

- 3 diepe boringen
  - 1 verticale boring (3610m TD)
  - 2 gedeveierde boringen (4341m, 4905m TD)
  - Kalksteenreservoir op 3200 – 3600m diepte
  - Productietemperatuur 121 – 126°C
  - Ontwerpproductiedebiet 70 – 150 m³/h
- Prototype flexibele ORC inclusief koeling
- Testfaciliteiten voor conversietechnologie
- Faciliteiten voor corrosieproeven
- Verbonden met bestaand warmtenet
  - Demand side management op basis van STORM
- Seismologisch monitoringnetwerk
  - 14 meetstations (op diepte van 0 tot 2000m)
  - Catalogus van 896 gelokaliseerde events

Waar staan we op het vlak van onderzoek

Energie

Warmte- en elektriciteitsproductie
Integratie van aardwarmte in energie-aanbod
Energiescenario's en -strategieën
Nieuwe technologieën

Impact op milieu en omgeving

Samenstelling van de pekel
Aanwezigheid van gas
Natuurlijke radioactiviteit
Klimaat- en milieu-impact

Materialen

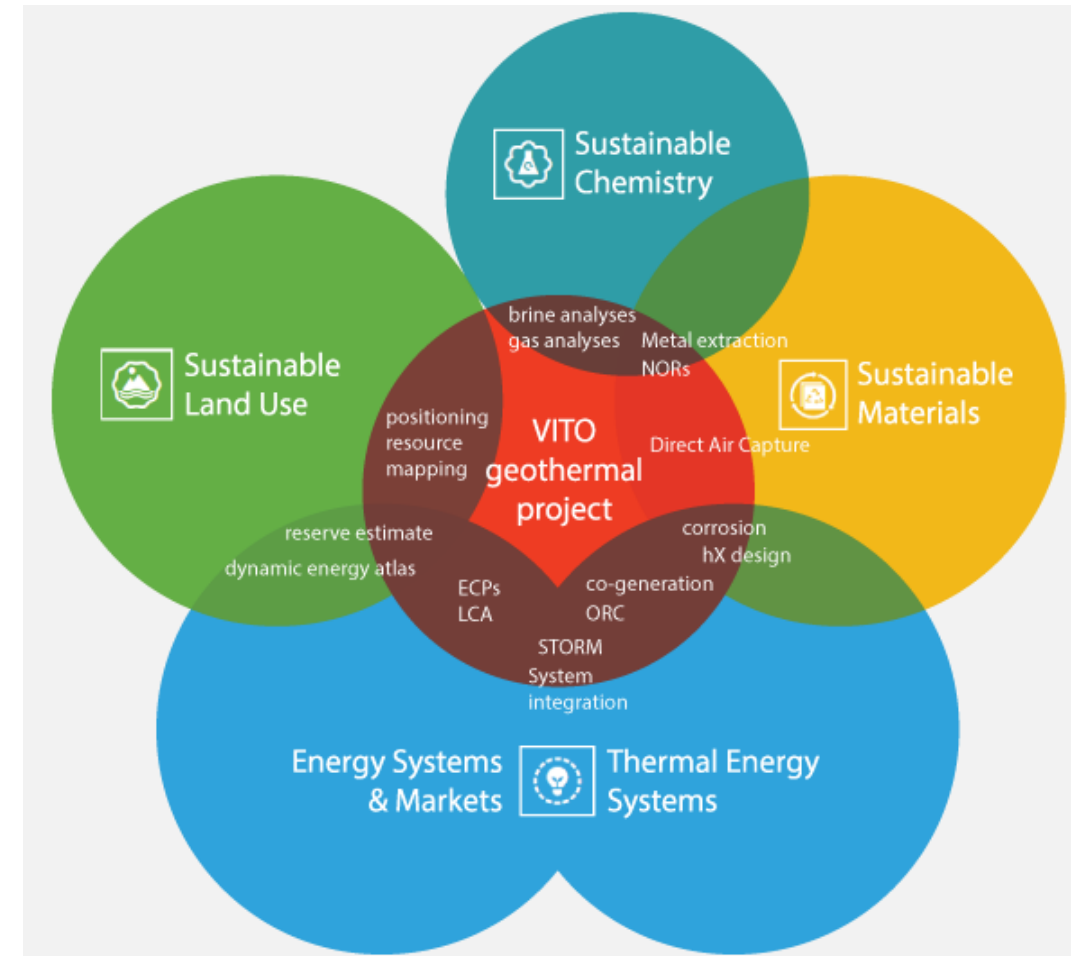
Aanslag van kalk/mineralen en corrosie
Opvolgen en voorkomen van corrosie en aanslag
Corrosiebestendige materialen en coatings
Winnen van metalen uit de pekel

Aardbevingen

Oorzaken en mechanismen van de bevingen
Relatie met aardwarmtewinning
Monitoring
Effectief stoplichtensysteem

VITO expertise die het project ondersteunt

- Duurzame Energie
  - Conversietechnologieën
  - Warmtenetten
  - Energiescenario's en strategieën
- Duurzame Chemie
  - Extractie van kritische metalen uit pekkel
  - Toepassingen van CO₂
- Duurzaam Materiaalgebruik
  - Interactie tussen pekkel en materialen
  - CO₂ uit de lucht
- Duurzaam Landgebruik
  - Geologische modellering
  - Dynamisch landgebruik en ruimtelijke planning

Relatie met onderzoeksgroepen buiten VITO

- Doctoraten en post-docs
- Onderzoekverbanden
  - NIRAS: gezamenlijke onderzoeksinspanningen rond geologie
  - [RTS](#): Projectontwikkeling geothermie
  - SCK-CEN: NORM in geothermische pekel
  - Ineris: Induced seismicity
  - TU/e: Legitimacy of VITO's geothermal project
  - TNO: Induced seismicity
  - TU Delft & UvA: Induced seismicity
- Integratie in Europese en nationale onderzoekprojecten

Doctoraat/post-doc mandaat	Researcher	Partners
Induced Seismicity linked to Deep Geothermal Exploitation	R. Gautam (doc)	University of Strasbourg, Ineris
Influence of redox conditions and organic matter on the partitioning and mobility of naturally occurring radionuclides (NOR's) in geothermal systems	V. Abecia (doc)	KU Leuven, SCKCEN, GFZ-Potsdam
How to manage VITO's legitimacy among external stakeholders to establish and scale DGE	R. Pretorius (doc)	TU Eindhoven
Chemical and radiological assessment of deep brine-type geothermal groundwaters	J. Pauwels (doc)	KU Leuven, SCKCEN
Design of brine heat exchangers with interchangeable components and a low total cost of ownership for use in thermal networks and ORC installations	W. Faes (doc)	U Gent
The impact of carbonate and silica scaling on the performance of geothermal wellbores	S. Erol (post-doc)	KU Leuven
Study of the impact of faults on the geothermal potential of Carboniferous reservoirs in the Campine region	E. van der Voet (doc)	KU Leuven
Optimization of the energetic efficiency of combined heat and power production from low-T geothermal heat	S. Van Erdeweghe (doc)	KU Leuven
Optimization of the energy conversion starting from low temperature geothermal sources	D. Walraven (doc)	KU Leuven

Conclusies van de experts

- Unieke onderzoeksinfrastructuur op Europees niveau
  - Niche voor onderzoek van matig productieve reservoirs
  - Verder uit te bouwen via 3D seismiek
  - Streven naar open data
- Mogelijke pistes voor verder onderzoek
  - Geïnduceerde bevingen: goed toegerust voor bijdrage internationaal onderzoek
  - Demonstratie innovatieve technieken en systeemintegratie
  - Remediering droge/matig productieve putten
  - Onderzoek naar sociale aspecten van diepe aardwarmtewinning
- Mogelijke ontwikkelingsscenario's
  - Potentieel voor het geleidelijk verhogen van de warmtelevering in combinatie met onderzoek
  - Stapsgewijze opschaling op basis van ontwikkelingsplan, mijlpalen en beslissingscriteria
  - Investeren in draagvlak: nauwer betrekken van stakeholders

Wat doen we op dit moment

- Terugpompen pekkel uit basin
  - Laag debiet (10 m³/u)
  - Geen bevingen gedetecteerd
- Analyse seismiciteit
  - Verder onderzoek (doctoraat, onderzoek met TNO, TU Delft en UvA)
- Overleg vergunningverlenende en betrokken overheidsinstanties
- Stuurgroep buurt
  - Burgemeesters Mol & Dessel + CEO's SCK.CEN NIRAS Belgoproces
  - Periodieke afstemming
  - Open dialoog, elkaar begrijpen
  - Bespreken stand van zaken en vervolg
- Dialoog met bevolking
  - Dessel (Tabloo): 28/11/2023
  - Mol: 11/12/2023 Donk Gezond

Vervolgstappen

- Onderzoek
  - Oorzaken en gevolgen bevingen, en relatie productie
  - Ontwikkeling voorspellend stoplichtensysteem
  - Detailkarakterisering diepe ondergrond (3D seismiek, seismologie, sedimentologie, geochemie)
  - Gekoppelde modellering van warmte, stroming en mechanische processen in het reservoir
- Aanpassingen installaties en infrastructuur
  - Injectiepomp voor 10 → 30 m³/u
  - Uitbreiding seismometernetwerk
  - Side-track (voorwaardelijk)
  - Open data platform
- Communicatie en interactie met belanghebbenden
  - Overleg met bevoegde vergunningverlenende instanties in functie van activiteiten
  - Periodiek overleg stuurgroep buurt
  - Regelmatige interactie met bevolking

Huidige communicatie bij testen en alertsituaties

- Bij de start en het beëindigen van een testfase stuur VITO een update naar
  - De bevoegde autoriteiten (VPO, VMM, FANC)
  - De burgemeesters van Mol en Dessel
  - De deelnemers aan het overlegplatform seismiciteit (VPO, KSB, FANC)
  - De betrokken technische instanties van de SCK-CEN, Belgoprocess en NIRAS
  - De CEO van SCK-CEN, Belgoprocess, NIRAS, KSB en FANC
  - De communicatieverantwoordelijken van de gemeentes en buurbedrijven
- Bij een seismisch event van $M_L \geq 1.0$
  - Stuur VITO een mail naar boven vermelde personen
  - Informeert VITO de bevolking via de eigen kanalen en de websites van de gemeentes, Facebook en Twitter
- Seismische activiteit te volgen via [VITO seismometer network investigates earthquakes](#)
- Schadegevallen zijn te melden via aardwarmte@vito.be

Reacties & vragen

Opmerkingen

Bezorgheden

Voorstellen communicatie

Wat doen we bij een alertsituatie: is huidige
communicatiestrategie toereikend?

